

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖЕНО»					«РЕКОМЕНДОВАНО»						
на засіданні Приймальної комісії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»					Вченою радою факультету гуманітарної та економічної освіти						
Протокол №		4			Протокол №		6				
від	«	25	»	березня	2021 р.	від	«	10	»	лютого	2021 р.

Голова Приймальної комісії

Омельченко С.О.

М.П.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для вступників на денну та заочну форми навчання
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти
в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

для здобуття ступеня бакалавра
(на основі повної загальної середньої освіти)

Укладачі програми:

Шалашна Н.М. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДДПУ;

Воронова Н.С. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДДПУ.

ПРОГРАМА

вступного іспиту з історії України

(для осіб, які вступають на основі повної загальної середньої освіти і мають складати вступні іспити до ДВНЗ базового університету Донбаський Державний Педагогічний Університет відповідно до Умов прийому до вищих навчальних закладів України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 1274 від 15 жовтня 2020 року та відповідно до правил прийому до ДВНЗ ДДПУ в 2021 році.

Програму для вступників 2021 р. складено на основі діючої програми зовнішнього незалежного тестування 2021 р. з історії України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. № 696.

Норми та вимоги до іспиту з історії України

Абітурієнт повинен мати сформовані знання про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також сформовані загальнопредметні історичні уміння. Екзаменаційні завдання перевіряють такі знання й уміння учнів:

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, поняття, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури;
- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;
- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;
- описувати хід, зовнішні ознаки подій, пам'ятки культури різних епох;
- характеризувати (визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи) подій, явищ і процесів минулого, діяльність видатних історичних постатей;
- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;
- розпізнавати найвидатніші культурні пам'ятки, описувати їх, визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, розкривати їхнє значення в українській культурній спадщині;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України;
- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;
- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати;
- працювати з історичними документами різного змісту, а саме: встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною

епохою, аналізувати зміст фрагмента історичного документа та пояснювати основні ідеї, які він висвітлює.

Поняття та терміни, зазначені у програмі, абітурієнти повинні називати, визначати, оперувати ними, встановлювати відповідність з епохою, діяльністю певних політичних сил чи історичних діячів тощо. Кожне поняття чи термін згадані в програмі лише один раз, проте можуть бути конкретизовані й під час перевірки інших тем (окрім тієї, де вони безпосередньо зустрічаються).

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Стародавня історія України

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Виникнення та розквіт Київської Русі

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору.

Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава

Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.

Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX -XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV - першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав. Кревська унія. Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти.

Українські землі в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.

Українські землі в першій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорізького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

Українські землі в 60 - 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Українські землі наприкінці XVII - першої половини XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти.

Внутрішня та зовнішня політика гетьманів у зазначений період, діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорізької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.

Західноукраїнські землі наприкінці XVIII - у першій половині XIX століття

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради.

Культура України кінця XVIII - першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Зміни в освіті. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва. П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін

Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX століття

Реформи 60 - 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Основний зміст реформ 1860 - 1870-х рр., особливості проведення реформ на українських землях. Зміни у соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації, національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національна політика Росії.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Культура України в другій половині XIX - початку XX ст.

Піднесення української культури. Освіта. Розвиток науки. Розвиток літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Персоналії: І. Мечников, Д. Заболотний, Д. Яворницький, А. Кримський Л. Українка, І. Франко, І. Карпенко-Карий, М.Кропивницький,

М. Садовський, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, С. Васильківський, М. Леонтович, С. Крушельницька, М. Заньковецька.

Українські землі у складі Російської імперії на початку ХХ ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Становлення і консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька і автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 - 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907 - 1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

Україна в Першій світовій війні

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України. Діяльність австрійської та російської адміністрації в Галичині. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Українська національно-демократична революція

Революційні події в Україні у 1917 - на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради). Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності

Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Українська СРР в умовах нової економічної політики

Входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Політика «коренізації» в

УСРР (українізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 20-х рр. Боротьба з націонал-комунізмом.

Радянська модернізація України (1927-1939 рр.)

Радянська модернізація в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Згорання українізації.

Зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні. Причини та наслідки Голодомору 1932-33 рр.

Західноукраїнські землі між двома світовими війнами

Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Різні течії в суспільно-політичному русі, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.

Проголошення незалежності Карпатської України.

Вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на становище західноукраїнських земель, політика урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х роках.

Україна під час Другої світової війни

Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УСРР. Початок Великої Вітчизняної війни. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Визволення України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Перемога у Великій Вітчизняній війні.

Основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками.

Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х років

Зовнішньополітична діяльність УСРР. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова промисловості. Голод в Україні 1946-1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Розгортання ідеологічних кампаній «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина». Причини та наслідки проведення операції «Вісла»

Україна в умовах десталінізації (др. пол. 50-х – 60-ті рр.)

Лібералізація суспільно-політичного життя УСРР в середині 1950-1960-х рр.: припинення масових репресій, реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УСРР. Зміни в промисловості та сільському господарстві, соціальній сфері. Реформування управління економікою.

Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 - початку 1960-х рр.

Україна в період загострення кризи радянської системи (др. пол. 60-х – початок 80-х рр.)

Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 - початок 1980-х рр.). Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Конституція УРСР 1978 р. Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Тенденції розвитку соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.

Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України

Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Фінансове становище та рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа.

Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, виникнення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради.

Прийняття Декларації про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Проведення референдуму та виборів Президента України.

Україна в умовах незалежності

Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Прийняття державної символіки, формування інституту громадянства. Прийняття Конституції 1996 р. Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Інтегрування України у європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. Революція Гідності та військова агресія РФ на Сході України.

Характеристика екзаменаційних завдань

Екзаменаційний білет складається з 25 завдань тестової форми. До тесту включено завдання трьох видів:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді. До кожного із завдань пропонується 4 варіанти відповіді, з яких лише один правильний.
2. Завдання на встановлення відповідності. Завдання складається з інструкції та поданої у двох колонках інформації, яку позначено цифрами та буквами. У завданнях необхідно співвіднести матеріал двох колонок.
3. Завдання на встановлення правильної послідовності. Завдання складається з інструкції та опису подій, позначених буквами. У завданнях необхідно встановити правильну послідовність, де цифри 1 має відповідати перша подія, цифри 2 – друга, цифри 3 – третя, цифри 4 – четверта.

4. Завдання з вибором трьох правильних відповідей із шести запропонованих варіантів відповіді. До кожного завдання пропонується шість варіантів відповіді, серед яких лише три правильні.

Тест складається із 25 питань

На виконання тесту відводиться 40 хвилин.

Критерії оцінювання вступного екзамену з історії України

1. Початковий рівень

Бали	Критерії оцінювання
1	Відсутнє знання основного програмного матеріалу; Абітурієнт може відтворити кілька історичних термінів, явищ, повинен вибрати вірний варіант відповіді (на рівні "так-ні");
2	Частково визначає хронологічну послідовність подій; Розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними. Немає знань більшої частини програмного матеріалу та головного фактичного матеріалу;
3	Немає розуміння ходу історичного розвитку України в цілому і окремих його етапів; Відсутнє розуміння історичних закономірностей та взаємозв'язків; Відсутнє володіння необхідними для виконання завдання вміннями; Має фрагментарні уявлення про роботу з історичними джерелами.

2. Середній рівень

4	Наявні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкривається неповно, абітурієнт показує лише окремі знання і вміння; Слабко орієнтується в поняттях; Має фрагментарні навички в роботі з історичними документами;
5	Самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; Здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання; Знає основні дати; Орієнтується в хронології;
6	Показано загальні знання з історії України, допускаються суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу.

3. Достатній рівень

7	Абітурієнт правильно відтворює логіку історичних подій,
---	---

- встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність історичних постатей;
- 8 Абітурієнт має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних та змінених нестандартних ситуаціях;
Логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку;
Синхронізує історичні події;
- 9 Абітурієнт вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує історичні явища;
Абітурієнт виконує прості творчі завдання, володіє методами аналізу історичних явищ, процесів, подій, однак допускаються незначні помилки.

4. Високий рівень

- 10 Абітурієнт має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, лідерів; може визначати тенденції та протиріччя історичних процесів;
Вирішує творчі завдання;
Вільно володіє визначеними програмою знаннями, вміннями;
- 11 Вільно орієнтується у нестандартних ситуаціях;
Відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної;
Здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну;
- 12 Абітурієнт здатен до самостійного вивчення матеріалу;
Абітурієнт має системні знання, вміє їх самостійно набувати

Нормативи оцінювання

Бали	Кількість правильних відповідей	Відповідність 200-бальній шкалі
1	1	100
2	2	112
3	3	118
4	4	124
5	5	133
6	6	143
7	7	152
8	8	162
9	9	171
10	10	181
11	11	190
12	12	200

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Лях Р., Темірова Н. Історія України: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2013. - 192 с.
2. Власов В. Історія України: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2010. - 280 с.
3. Власов В. Історія України: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2010. - 256 с.
4. Швидько Г. К. Історія України. XVI - XVIII ст.: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2009. - 384 с.
5. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2015. - 352 с.
6. Реєнт О., Малій О. Історія України. Кінець XVIII - початок ХХ століття: Посібн. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2013. - 224 с.
7. Турченко Ф. Новітня історія України. Частина перша. 1914-1939: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2012. - 352 с.
8. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1914-1939): Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2013. - 304 с.
9. Гупан Н. М., Пометун О. І. Новітня історія України: 1914-1939: 10 кл.: Навч. посіб. - К.: А.С.К., 2013. - 352 с.
10. Турченко Ф. Новітня історія України (1939 - початок ХХІ ст.): Підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2016. - 384 с.
11. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1939-2001): Підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2015. - 320 с.
12. Гупан Н. М., Пометун О. І., Фрейман Г. О. Новітня історія України: 11 кл.: Навч. посіб. - К.: А.С.К., 2015. - 384 с.

При підготовці до іспиту з курсу «Історія України» абітурієнти можуть використовувати також інші чинні підручники та посібники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.